

Received: 22.10.2017
 Accepted: 14.12.2017

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION QUALITY OF LIFE SCALE AND MEASURING ITS PSYCHOMETRIC PROPERTIES

Seyithan DEMİRDAĞ*

ABSTRACT: The quality of life has been examined in social sciences, education, politics, economics and sociology. Each discipline defines the concept of quality of life from different perspectives. Quality of life is a relationship between the quality of the resources available and the individual satisfaction acquired from these sources. Educational services, administrative services and facilities are the most important determinants of quality of life in universities. Students need to have a sense of belonging to their universities in order to be successful in such settings. While research on school quality of life in Turkey is limited, most of the studies are focused on primary and secondary education schools. In this study, while the scale for the quality of life of university students was developed, variables related to the subject were determined by examining the literature in the relevant field. The main goal of this study is to examine the validity and reliability study of Higher Education Quality of Life Scale. The study was conducted on 381 university students from Bulent Ecevit University, Ereğli Faculty of Education. Exploratory Factor Analysis (EFA) showed that the scale included 12 items with 4 factors as called "Technical Proficiency of the Instructor", "Behaviors of the Instructor", "Student Behaviors" and "Qualification of Administrative Staff ". The fit index values obtained from Confirmatory Factor Analysis (CFA) indicated that the four-dimensional scale showed a fitted model. The factor loadings of the scale were ranged from .41 to .89. Cronbach Alpha internal consistency coefficients were .76 for "Technical Proficiency of the Instructor", .71 for "Behaviors of the Instructor", .70 for "Student Behaviors" and .74 for "Qualification of Administrative Staff ". In addition, test-retest reliability coefficients for these sub-factors in consecutive order were .74, .62, .62 and .66. In that case, 36,427% of the variances were explained by "Technical Proficiency of the Instructor" %10,773 by "Behaviors of the Instructor", %10,184 by "Student Behaviors" and, %8,709 by "Qualification of Administrative Staff ". Based on these findings, approximately 66.09% of the total variances were explained by the 4-factor scale. The study findings suggested that the scale may be considered as a valid and reliable instrument in the fields of education and psychology.

Keywords: Higher education, quality of life, validity, reliability, factor analysis

SUMMARY

Quality of life has recently become a research topic among many disciplines such as social sciences and health sciences. The quality of life has been studied in social sciences, education, politics, economics and sociology. Each discipline defines the concept of quality of life from different perspectives. Schuessler and Fisher (1985: 131) stated that the degree of welfare or satisfaction determines the quality of life of people. Bauer (1966: 22) defines quality of life as a level of satisfaction or dissatisfaction in various situations. Andrews and Withey (2012: 47) argue that the quality of life is the relationship between satisfaction and pleasure associated with one's life. According to Campbell, Converse and Rodgers (1976: 101), quality of life is a link between the quality of the resources available and the individual satisfaction acquired from these sources. In some studies it has been found that the main purpose of life quality is to determine how satisfied the person is with his psychological, social, physical and economic situation (Cılga, 1994: 85; Farquhar, 1995: 506).

In theory, the concept of quality of life has been studied by researchers in different ways. In the studies carried out, the quality of life was examined in two dimensions as target indicators and subjective indicators. While target indicators include physical well-being and economic status, subjective indicators include satisfaction with life itself (Tekkanat, 2008: 115). The study of Lehman (1983: 371) on quality of life has led to many studies on the same topic. The work done in this area is based on older people's living conditions, family relations, social relations, leisure activities, employment status, financial situation, personal confidence, and health status at the nursing home.

School life provides benefits for both the aesthetic and intellectual development of lives of individuals as well as for their social and professional goals (Gander & Gardiner, 2007: 112). Schools are responsible for both academic and social development of students (Marks, 1998). From this approach, it is essential that educational institutions have the quality, equipment and culture to support the development of students from academic and social aspects. Exceeding a certain level of quality of life in the teaching environment also affects the academic life of students (Mo Ching Mok, 2002: 285). In research, it was found that the levels of the students affected by the school environment were four times higher than those in the home environments (Yılmaz, 2007: 487).

In the studies about students' quality of life in universities, the relationship between quality of life and various variables was examined. The fact that universities are different from other educational institutions requires that the quality of life in such places may be assessed differently. The university administration is responsible in providing suggestions for solutions to various problems of students in university. The solutions include students' academic, social, housing, nutrition and transport problems (Sirgy, Grzeskowiak, & Rahtz, 2007: 345). Most universities are trying to upgrade their quality of life through their own resources and facilities. The quality of life of students in university is associated with the degree of satisfaction with the university itself (Doğanay & Sarı, 2006: 120). Educational services, administrative services, and facilities are the most important determinants of quality of life in universities (Kim et al., 2008: 702). The success of the students is possible through a meaningful relationship with their universities (Clifton, Mandzuk, & Roberts, 1994: 190).

Purpose

While research on school quality of life in Turkey is limited, most of the studies are focused on primary and secondary education institutions (Durmaz, 2008; Sarı ve Cenkseven, 2008). In addition to that, the most comprehensive study on university students' quality of life was conducted by Doganay and Sarı (2006: 120). When studies in the literature are examined, it may be seen that quality of life has been examined in various organizations (Burt, Wiley, Minor, & Murray, 1978: 375; Larson, 1993: 291; Palys and Little, 1980: 67). Michalos (2003: 125), after evaluating hundreds of studies on quality of life, found that only one percent of these studies were conducted in educational institutions. Similarly, Fraser (1998: 32) found that when studies on quality of life in educational institutions were examined, it was found that very few of them were related to higher education and most of them were conducted in primary and secondary education institutions (Argon and Kösterelioğlu, 2009: 10, Doğanay and Sarı, 2006: 120, Kangal, 2009: 116, Tekkanat, 2008: 115). According to these assumptions, it is hoped to contribute to and fill the gap in the literature about life of quality of higher education institutions. Therefore, this research aims to focus on developing an instrument in order to measure the quality of life of university students.

Method

In this study, the psychometric properties of a scale on quality of life were examined by using a statistical approach. Accordingly, the stages in which the Higher Education Quality of Life Scale development work has been carried out. The necessary data for the measurement tool in the study was collected from the students at Bulent Ecevit University. The study included a total of 381 university students as 129 (33,9%) from Turkish Language Teaching (TRO) department, 216 (56,7%) Guidance and Psychological Counseling (GPC department, and 36 (9% 4) Special Education (SE department). Out of these, the study included 250 (65.6%) female and 131 (34.4%) male participants. To develop the instrument, first, a pool of questions including 54 items were created then necessary measures were

taken to develop the main construct. Then, in the test-retest study of the scale, 199 university students were included in the study.

Findings

The results of the study suggested that the factors were statistically significant. This indicates that there are appropriate conditions for factor analysis. For the data set's suitability to factor analysis, the value of KMO should be higher than .60 and Barlett's test need to be significant (Büyüköztürk, 2004: 152). In this study, it was determined that the Barlett Sphericity test had a χ^2 value of 557.35 ($p < .001$) and a KMO sample suitability coefficient of .82. As a result EFA, In total, 12 items were collected under four factors. In addition, there was no negative items in the created scale. Furthermore, EFA showed the percentages of total variance of each factor. It was found that 66% of the total variance of the 4-factor scale can be explained.

Discussion

The aim of this study was to develop the Higher Education Quality of Life Scale and to analyze the reliability and validity of the scale. The construction validity of the instrument was examined through EFA and CFA. In addition, internal consistency and test-retest reliability studies were performed to determine the reliability of the scale. The results suggested that the scale included four sub factors. After EFA, CFA was conducted to determine whether the model demonstrates a good fit for the analysis as Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) value was .06 with conditions, $.00 \leq RMSEA \leq .10$; Normal Fit Index (NFI) value was .91 with conditions, $.80 \leq NFI \leq .95$; Comparative Fit Index (CFI) was .96 with conditions, $.90 \leq CFI \leq .97$; Goodness of Fit Index (GFI) was .92 with conditions, $.80 \leq GFI \leq .95$; Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) value was .91 with conditions, $.80 \leq AGFI \leq .90$.

Conclusion and Suggestions

Some suggestions can be made based on the findings obtained from the validity and reliability studies regarding the development of the instrument. Firstly, in order to determine the validity, reliability, and adaptability of this scale, the relationships between this scale and other scales may be measured for different situations (Job satisfaction, meaning of life, etc.). Different situations, which are mentioned here need to have an association with the quality of life. In addition, studies may be conducted to in different areas of education for the validity and reliability of developed instrument. Finally, conducting experimental or psychometric research that will include the use this scale will further increase the measuring power of the scale.

YÜKSEKÖĞRETİM YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

ÖZET: Yaşam kalitesi sosyal bilimler, eğitim, siyaset, ekonomi ve sosyoloji alanlarında araştırılmıştır. Her disiplin yaşam kalitesi kavramını farklı perspektiflerden tanımlamıştır. Yaşam kalitesi, eldeki kaynakların kalitesi ile bu kaynaklardan edinilen bireysel memnuniyet arasındaki bir ilişkidir. Okul yaşantısı bireylerin toplumsal ve mesleki yönden amaçlarına ulaşmalarını sağladığı gibi, yaşamlarının hem estetik hem de entelektüel yönden gelişimini de sağlamaktadır Eğitim hizmetleri, idari hizmetler ve tesisler, üniversitelerde yaşam kalitesinin en önemli belirleyicileridir. Öğrencilerin üniversitelerde başarılı olması için kendi üniversitelerine karşı bir aidiyet hissetmeleri gerekmektedir. Türkiye’de okul yaşam kalitesi ile ilgili araştırmalar sınırlı sayıda olmakla birlikte, çalışmaların çoğu ilköğretim ve ortaöğretime yoğunlaşmış durumdadır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesine yönelik ölçek geliştirilirken, öncelikli olarak ilgili alan yazın incelenerek konu ile ilgili değişkenler belirlenmiştir. Konu ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılan çalışmalar irdelenerek, çalışmaların yaşam kalitesi için önemi ve değişkenlerin belirlenmesi adına incelenmiştir. Buna göre bu çalışmanın amacı, Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği’nin (YYKÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Araştırma Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 381 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve Doğrulamalı faktör analizinden (DFA) yararlanılmıştır. AFA sonucunda 12 maddeden oluşan 4 faktörlü bir ölçme aracı elde edilmiştir. Ölçek faktörleri “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı”, “Öğretim Üyesinin Davranışları”, “Öğrenci Davranışları” ve “İdari Personel Yeterliği” olarak adlandırılmıştır. DFA’den elde edilen uyum indeksi değerleri dört boyutlu modelin iyi uyum verdiğini göstermiştir. Ölçeğin faktör yükleri .41 ile .89 arasında sıralanmıştır. Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” için .76, “Öğretim Üyesinin Davranışları için .71, “Öğrenci Davranışları” için .70 ve “İdari Personel Yeterliği” için .74 olarak bulunmuştur. Aynı alt faktörler için test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla .74, .62, .62 ve .66 olarak bulunmuştur. AFA sonucunda her faktörün toplam varyansı açıklama yüzdeleri tespit edilebilmiştir. Bu faktörlerden “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” varyansın %36,427’sini, “Öğretim Üyesinin Davranışları” %10,773’ünü, “Öğrenci Davranışları” %10,184’ünü ve “İdari Personel Yeterliği” ise %8,709’unu açıklayabildiği bulunmuştur. Bu sonuçlara göre 4 faktörlü ölçeğin toplam varyansın % 66.09’unu açıklayabildiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre dört boyutlu YYKÖ’nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, yaşam kalitesi, geçerlik, güvenilirlik, faktör analizi

GİRİŞ

Türk Öğrenciler öğrenim gördükleri okulları farklı şekilde değerlendirmektedirler. Öğrencilerin bir kısmı okulu motive edici, cesaretlendirici ve eğlenceli bulurken, diğer bir kısmı ise okulu sıkıcı, monoton ve moral bozucu bir yer olarak görmektedirler. Bütün bu etkenlere bağlı olarak öğrencilerin okullarda edindikleri deneyimler onların okuldan sonraki yaşamlarında da belirleyici roller üstlenirler. Bu belirleyiciliğin öğrencilere olumlu ya da olumsuz anlamda etki etmesinin öğrencilerin okulda edindikleri tecrübelerin kalitesiyle ilişkisi yadsınamaz.

Yaşam kalitesi son zamanlarda sosyal bilimler ve sağlık bilimleri gibi birçok disiplin arasında bir araştırma konusu teşkil etmiştir. Yaşam kalitesi sosyal bilimler, eğitim, siyaset, ekonomi ve sosyoloji alanlarında araştırılmıştır. Her disiplin yaşam kalitesi kavramını farklı perspektiflerden tanımlamıştır. Schuessler ve Fisher (1985: 131), refah duygusu veya memnuniyet derecesinin, insanların yaşam kalitesini belirlediğini belirtmişlerdir. Bauer (1966: 22), yaşam kalitesini çeşitli yaşam alanlarındaki memnuniyet veya memnuniyetsizlik hissi düzeyi olarak tanımlamıştır. Andrews ve Withey (2012: 47), yaşam kalitesinin kişinin yaşamıyla ilişkili memnuniyet ve zevk arasındaki ilişkinin derecesi olduğunu savunmuştur. Campbell vd. (1976: 101) göre yaşam kalitesi, eldeki kaynakların kalitesi ile bu kaynaklardan edinilen bireysel memnuniyet arasındaki bir ilişkidir. Bazı araştırmalarda yaşam kalitesinin asıl amacının kişinin psikolojik, sosyal, fiziksel ve ekonomik durumundan ne kadar memnun kaldığını belirlemek olduğu görülmüştür (Cılga, 1994: 85; Farquhar, 1995: 506).

Kuramsal olarak, yaşam kalitesi kavramı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde incelenmiştir. Gerçekleştirilen çalışmalarda, yaşam kalitesi nitelikleri hedef göstergeler ve öznel

göstergeler olmak üzere iki boyutta incelenmiştir. Hedef göstergeler fiziksel refah ve ekonomik durumu içerirken, öznel göstergeler yaşamın kendisinden elde edilen memnuniyeti içermektedir (Tekkanat, 2008: 115). Lehman'ın (1983: 371) yaşam kalitesi üzerine yapmış olduğu araştırma, yaşam kalitesinde birçok çalışmanın yapılmasına yol açmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar, huzurevindeki yetişkinlerin yaşam koşulları, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, boş zaman etkinlikleri, istihdam durumu, mali durum, kişisel güven ve sağlık durumlarını temel almıştır.

Okul yaşantısı bireylerin toplumsal ve mesleki yönden amaçlarına ulaşmalarını sağladığı gibi, yaşamlarının hem estetik hem de entelektüel yönden gelişimini de sağlamaktadır (Gander ve Gardiner, 2007: 112). Okullar, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal gelişimlerinden sorumludurlar (Marks, 1998). Bu yaklaşımdan hareketle, öğretim kurumlarının akademik ve sosyal yönlerden öğrencilerin gelişimlerini destekleyebilecek kalite, donanım ve kültüre sahip olmak durumundadır. Öğretim ortamındaki yaşam kalitesinin belirli bir düzeyin üstüne çıkması öğrencilerin akademik yaşantılarını da etkilemektedir (Mo Ching Mok, 2002: 285). Yapılan araştırmalarda öğrencilerin okul ortamından etkilenme düzeylerinin ev ortamlarındakine oranla dört kat daha fazla olduğu bulunmuştur (Yılmaz, 2007: 487).

Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitelerine ilişkin çalışmalarda, yaşam kalitesinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. Üniversitelerin diğer eğitim kurumlarından farklı yapıda olması yaşam kalitesinin farklı şekilde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Üniversite yönetimi, misyonlarında öğrencilerin çeşitli sorunlarına dair çözüm önerilerine yer vermektedirler. Çözüm önerileri öğrencilerin akademik, sosyal, konut, beslenme ve ulaşım sorunlarıyla ilgilidir (Sirgy vd., 2007: 345). Çoğu üniversite, kendi kaynakları ve tesisleri aracılığıyla kendi yaşam kalitelerini yükseltmeye çalışmaktadır. Üniversitede yaşam kalitesi, üniversiteye duyulan memnuniyet derecesi ve öğrencilerin üniversite yaşamları boyunca olumlu duygular yaratan deneyimlerini içermektedir (Doğanay ve Sarı, 2006: 120). Eğitim hizmetleri, idari hizmetler ve tesisler, üniversitelerde yaşam kalitesinin en önemli belirleyicileridir (Kim vd., 2008: 702). Öğrencilerin başarılı olması ve okullarından uzaklaşmamları üniversiteleriyle anlamlı bir ilişki kurmalarıyla mümkündür (Clifton vd., 1994: 190).

Üniversite yaşam kalitesine ilişkin ölçek geliştirme çalışmaları kapsamında yurt dışından ve yurt içinden bazı örnekler mevcuttur. Güney Kore'deki üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesi düzeylerini belirlemeye yönelik Yu ve Lee (2008: 282) "Üniversite Yaşam Kalitesi" modelini geliştirmişlerdir. Araştırmacılar modeli öğrencilerin yaşam kalitesine ilişkin duygusal ve bilişsel durumlarını temel alarak geliştirmişlerdir. Ölçek kullanılarak üniversitedeki eğitim, yönetim ve sosyal hizmetlere dair veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda eğitim ve sosyal hizmetlerin öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ancak, yönetim hizmetlerinin öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Türkiye'de ise Eriş ve Anıl'ın (2013) geliştirdikleri 35 maddelik "Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği" bir kongrede sunulmuştur. Ancak bu çalışma öğretim elemanı, öğrenci ve idari personelin teknik donanımlarından öte bunların öğrencilerle ilişkisine yoğunlaşmıştır.

Argon ve Kösterelioğlu (2009: 10), öğrencilerin yaşam kalitesi ile üniversite kültürü arasındaki ilişkiyi belirlemek için yaptığı araştırmada, öğrencilerin karar vermede söz sahibi olmaları onların yaşam kalitelerinin daha yüksek düzeye çıkmasını sağlamıştır. Doğanay ve Sarı'nın (2006: 120) Çukurova Üniversitesi'nde demokratik yaşam düzeyini inceledikleri çalışmalarında öğrenciler, üniversitenin sosyal kimliği ve sosyal tesisleri ile ilgili en yüksek puanı alırken, karar alma süreçlerine katılım ile ilgili ise en düşük puanları almışlardır. Tekkanat'ın (2008: 115) bir üniversitenin öğretmen eğitimi veren sınıflarındaki öğrencilerin yaşam kalitesini araştırdığı çalışmasında, öğrencilerin yaşam kaliteleri ile kampüste yaptıkları fiziksel aktiviteler arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Öğrencilerinin yaşam kalitelerinin incelendiği başka bir çalışmada, öğrencilerin akademik düzeyleri ile üniversiteden duydukları memnuniyetin yaşam kalitelerinin anlamlı bir göstergesi olmadığını ortaya koymuştur (Kangal, 2009: 116). Michalos ve Orlando (2006: 55) yaptıkları çalışmada, üniversite ile ilgili etkenler arasında öğrencilerin yaşam kalitelerini etkileyen en büyük etkenin öğrencilerin öğretim üyelerine dair duydukları memnuniyet olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğrencilerin üniversitelerde başarılı olması için kendi üniversitelerine yönelik bir aidiyet hissetmeleri gerekmektedir. Başka bir deyişle, etkili eğitim, öğrencilerin eğitim örgütünden uzak tutulmaması anlamına gelmektedir (Clifton vd., 1994: 190). Yaşam kalitesini ölçmek için tasarlanmış araçlar, öğrencilerin üniversitelerinden ne dereceye kadar memnun olduklarını ifade etmeleri için anlamlı bir yol sağlar. Yaşam kalitesi, üniversite gibi kurumlardaki bireylerin memnuniyet derecesi veya refah duygusunu ifade etmektedir (Schuessler ve Fisher, 1985:131). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kaliteleri üniversitelerin bu öğrencilerin akademik ve sosyal anlamda ihtiyaçlarını karşılama düzeyinin artmasıyla paralellik arz etmektedir. Kuramsal anlamda, üniversiteler öğrencilerine kaliteli bir öğretimin ön planda olduğu sıcak bir ortam sağlamakla yükümlüdürler.

Türkiye’de okul yaşam kalitesi ile ilgili araştırmalar sınırlı sayıda olmakla birlikte, çalışmaların çoğu ilköğretim ve ortaöğretime yoğunlaşmış durumdadır. Sarı ve Cenkseven (2008) İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesini inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerdeki öz-benlik düzeyinin onların okuldaki yaşam kalitelerini etkilediğini bulmuşlardır. Çalışmasında Genel Lise ile Anadolu Lisesindeki öğrencilerin yaşam kalitesini inceleyen Durmaz (2008), Anadolu Lisesi öğrencilerinin yaşam kalitesi algılarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte, üniversite yaşam kalitesi ile ilgili en kapsamlı olarak sadece Doğanay ve Sarı’nın (2006: 120) çalışmaları yer almaktadır. Yurtdışındaki çalışmalar incelendiğinde, yaşam kalitesinin çeşitli örgütlerde araştırıldığı görülmektedir (Burt vd., 1978: 375; Larson, 1993: 291; Palys and Little, 1980: 67). Michalos (2003: 125), yaşam kalitesine yönelik yapılmış olan yüzlerce çalışmayı değerlendirdikten sonra, bu çalışmaların sadece yüzde birinin eğitim kurumlarında yapıldığını tespit etmiştir. Benzer şekilde, Fraser (1998: 32), yaşam kalitesi ile ilgili eğitim kurumlarında yapılan çalışmaları incelendiğinde, bunların çoğunun ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirildiği (Durmaz, 2008; Sarı ve Cenkseven, 2008), çok az bir kısmının yükseköğretimle alakalı olduğunu tespit etmiştir (Argon ve Kösterelioğlu, 2009: 10). Bu bulgular göz önüne alınarak ve alan yazında bu konu ile ilgili mevcut boşluğa katkı sağlanması ümit edilerek, bu araştırmanın üniversite düzeyindeki öğrencilerin yaşam kalitelerinin ölçülmesine yönelik araç geliştirme üzerine yoğunlaşılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada istatistiksel yaklaşımlar kullanılarak yaşam kalitesine dair bir geliştirilerek ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Buna göre Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği (YYKÖ) geliştirme çalışmasının hangi aşamalarda gerçekleştiği ve çalışma grubunun özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Çalışma Grubu

Çalışma kapsamındaki ölçme aracı için gerekli veriler Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 129 (%33,9) Türkçe Öğretmenliği (TÖ), 216 (%56,7) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (PDR) ve 36 (%9,4) Özel Eğitim Öğretmenliği (ÖEÖ) bölümü öğrencisinden toplanmıştır. Uygulama sürecinde 250’si (%65,6) kadın ve 131’i (%34,4) erkek olmak üzere toplam 381 üniversite öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik çalışmasında ise 199 üniversite öğrencisi çalışmaya dâhil edilmiştir.

Ölçeğin Geliştirilmesi

Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesine yönelik ölçek geliştirilirken, öncelikli olarak ilgili alan yazın incelenerek konu ile ilgili değişkenler belirlenmiştir. Konu ile ilgili yurtiçi ve yurtdışında yapılan çalışmalar irdelenerek, çalışmaların yaşam kalitesi için önemini belirlenmesi ve değişkenlerinin belirlenmesi adına incelenmiştir. Bunun sonucunda geliştirilmesi düşünülen ölçekte kullanılacak ifadeler netleştirilmiştir. İfadelerin belirlenmesiyle birlikte 54 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Her boyuta yönelik maddeler oluşturulurken maddelerin boyutu kapsama özellikleri dikkate alınmıştır. Bu nedenle, her boyutu oluşturan maddeler oransal eşit olmayabilirler. Bu

yaklaşımın sergilenmesiyle birlikte kapsam bakımından daha geniş bir alana sahip olan öğretim üyesinin teknik donanımı boyutu diğer boyutlara oranla daha fazla madde içermiştir.

Oluşturulan form, alanında bilgi sahibi olan uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Görüşlerini beyan etmeleri için Eğitim Bilimleri alanından 5, Psikoloji alanından 2 ve Türkçe alanından 1 uzman belirlenmiştir. Aday ölçek oluşturulması, uzmanlardan gelen dönütler vasıtasıyla sağlanmıştır. Görüşlerin alınabilmesi için 3'lü derecelendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşıma göre ilgili uzmanlar hazırlanan formdaki her madde için "uygun", "kısmen uygun" ve "uygun değil" seçeneklerinden birini işaretleyerek görüş beyan etmişlerdir. Uzmanlardan toplanan formlar birleştirilerek her maddeye yönelik verilen onaylar tespit edilmiştir. Uzman görüşleri üzerinden her maddenin kapsam geçerliği için Veneziano ve Hooper (1994: 50) tarafından geliştirilen yaklaşım benimsenmiştir. Yaklaşıma göre her bir madde için olumlu yanıt vermiş uzman sayısı toplamın toplam uzman sayısına oranının bir eksiği alınarak kapsam geçerliği tespit edilmiştir. Buna göre, kapsam geçerlik oranı 0.80'in altında olan maddeler çalışmadan çıkarılmıştır. Bu değerlere göre ölçekteki bazı maddeler çıkarılmıştır. Geriye kalan maddelerin bir kısmında ise daha anlaşılır olabilmeleri maksadıyla bazı düzenlemeler yapılmıştır. Kapsam geçerliği çalışması sonucunda ölçek için oluşturulan madde havuzunda toplamda 51 madde kalmıştır. Ölçek için geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yapılabilmesi için beş kategorili Likert şeklinde düzenlenmiştir. Likert dereceleme formundaki aralıklar, 1 = kesinlikle katılıyorum, 2 = katılıyorum, 3 = kararsızım, 4 = katılmıyorum ve 5 = kesinlikle katılmıyorum şeklinde belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Oluşturulan deneme formu, üniversitenin çeşitli bölümlerde ve bu bölümlerin çeşitli sınıflarında öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden üniversite öğrencileri ilgili ölçeği doldurmuşlardır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, çalışmaya katılan toplam 381 üniversite öğrencisinden üniversitedeki yaşam kalitesi üzerine toplanan veriler doğrultusunda yapılmıştır. Araştırmadaki örneklem sayısı ve büyüklüğü incelenmiş ve bu bağlamda faktör analizlerinin yapılabilmesi için gerekli şartları ihtiva ettiği tespit edilmiştir (Tabachnick, Fidell, ve Osterlind, 2001: 90). Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği analizleri için SPSS 20.0 ve AMOS 21.0 programlarından yararlanılmıştır. Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizinden (AFA) istifade edilmiştir. AFA'da varimax döndürme ile analiz yapılmıştır. Bu yaklaşım ile faktör maddeleri arasındaki ilişkisizlik baz alınarak faktör yükleri en az .30 olarak esas alınmıştır (Büyüköztürk, 2004: 152). Daha sonra Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile AFA'dan elde edilen yapının doğruluğu test edilmiştir. Son olarak, Cronbach Alpha katsayısı, ölçeğin alt boyutları ile toplam güvenilirliklerinin tespiti için kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmadan elde edilen veriler uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesine ilişkin analiz sonucunda elde edilen sonuçlar ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği açısından sunulmuştur.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliği kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Yapı geçerliği sonucunda geliştirilmek istenen ölçeğin ölçmeyi amaçladığı özellikleri doğru şekilde ölçebilmesi derecesine ilişkin analizleri kapsamaktadır.

Açıklayıcı Faktör Analizi

YYKÖ'nün faktör yapısını incelenmesine ilişkin AFA'nın yapılması için KMO değerinin .60'dan daha yüksek olması ve Barlett testinin anlamlı çıkması büyük önem taşımaktadır (Büyüköztürk, 2004: 152). Bu araştırmada, Barlett Sphericity testi χ^2 değerinin 557,35 ($p < .001$), KMO örneklem uygunluk katsayısının ise .82 olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmadaki ölçeğin faktörleri arasında ilişkisizlik mevcut olduğu için varimax döndürme tekniği kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 1996: 75). Bu yaklaşıma göre her bir değişkenin yük değerinin 0.30 ve daha üzerinde olması gerekmektedir. AFA yapılırken faktör yük değerinin 0.32'nin üzerinde olmasına dikkat edilmelidir. AFA'da ayrıca bir maddenin iki faktör için yüksek yük değeri verdiğinde yük değerleri arasındaki farkın binişiklik yaratmaması için en az .10 olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010: 68; Tabachnick ve Fidell, 1996: 75). AFA'nın tekrarlanması sonucunda belirtilen şartları sağlayan maddelerin ilgili faktörlerin altında toplandığı görülmüştür. Bu ölçütler doğrultusunda toplamda 12 madde 4 faktör altında toplanmıştır. Oluşturulan ölçekte olumsuz madde bulunmamaktadır. Analiz sonuçlarına göre 4 faktörlü bir yapı elde edilmiş olup her faktöre ait maddelerin faktör yükleri Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre, Ölçeğin Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı boyutu “*Üniversitedeki öğretim üyelerini samimi buluyorum*” ve “*Üniversitedeki öğretim üyelerinin derse isteksiz geldiklerini düşünmüyorum*” gibi maddeler içermektedir. Öğretim Üyelerinin Davranışları boyutu “*Öğretim elemanları beni küçük düşürücü davranışlar sergilemezler*” gibi maddeler, Öğrenci Davranışları boyutu ise “*Üniversitedeki öğrenciler birbirlerinin başarılarını kıskanmazlar*” gibi maddeler içermektedir. Son olarak, İdari Personel Yeterliği boyutuna “*İdari personelin öğrenci problemlerini çözmesi oldukça kısa zaman alıyor*” maddesi örnek verilebilir.

Tablo 1

Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği Faktör Yükleri

Madde No	Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı	Öğretim Üyelerinin Davranışları	Öğrenci Davranışları	İdari Personel Yeterliği
1	.737			
2	.735			
3	.512			
4	.510			
5	.413			
6		.892		
7		.868		
8			.811	
9			.728	
10			.504	
11				.834
12				.556

AFA sonucunda her faktörün toplam varyansı açıklama yüzdeleri tespit edilebilmiştir. Bu faktörlerden “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” varyansın %36,427’sini, “Öğretim Üyesinin Davranışları” %10,773’ünü, “Öğrenci Davranışları” %10,184’ünü ve “İdari Personel Yeterliği” ise %8,709’unu açıklayabilmıştır. Bu sonuçlara göre 4 faktörlü ölçeğin toplam varyansın % 66.09’unu açıklayabildiği bulunmuştur. Her bir faktörün açıklayabildiği varyans yüzdeleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği Toplam Varyans Sonuçları

Faktörler	Varyans Yüzdesi (%)	Toplam Varyans Yüzdesi (%)
Faktör 1: Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı	36,427	36,427
Faktör 2: Öğretim Üyesinin Davranışları	10,773	47,200
Faktör 3: Öğrenci Davranışları	10,184	57,384
Faktör 4: İdari Personel Yeterliği	8,709	66,093

Aynı çalışma örneklemini üzerinde yapılan analizler baz alınarak ölçek faktörleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Tablo 3'te faktörler arasındaki korelasyon katsayıları gösterilmiştir. Korelasyon analizi sonucunda ölçeğin faktörleri arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir.

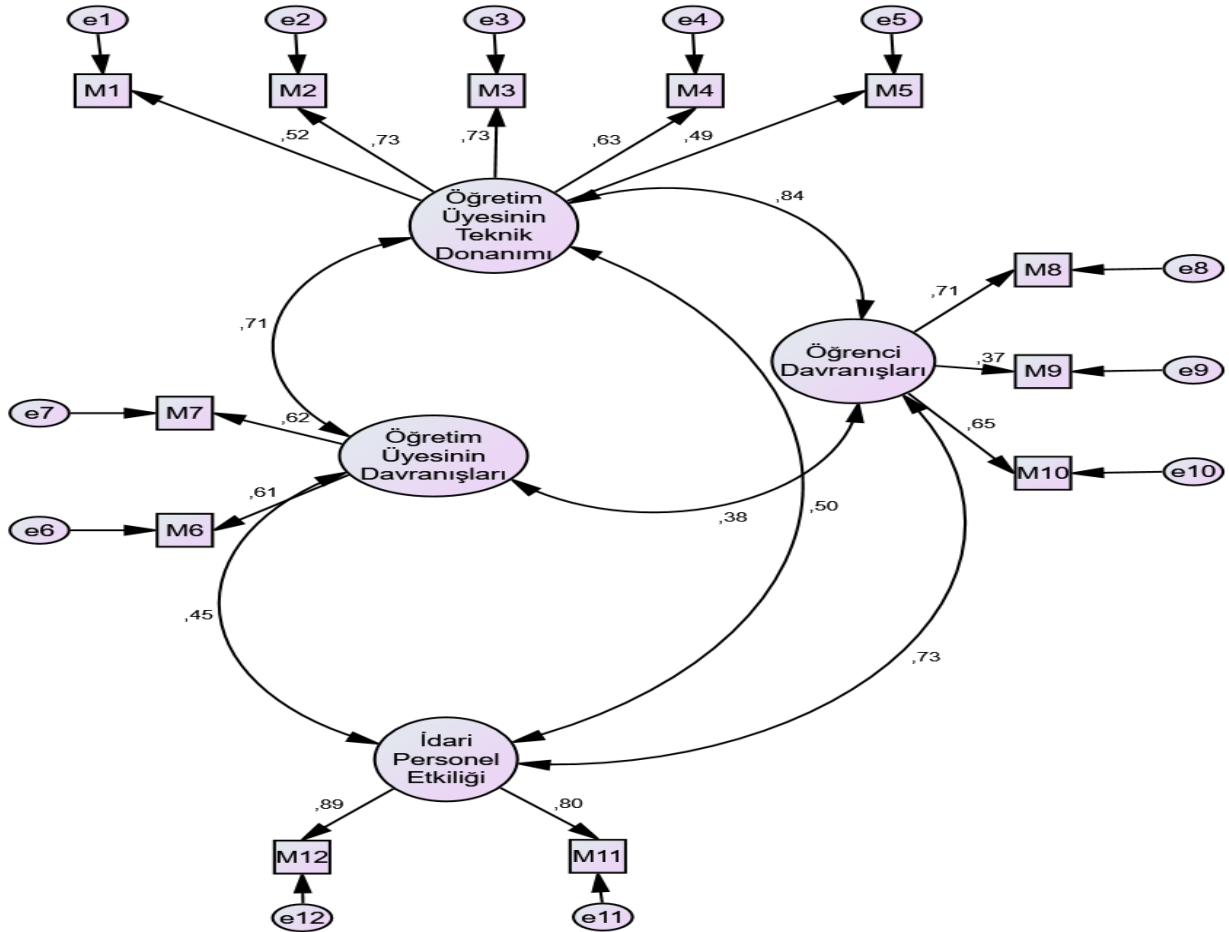
Tablo 3
Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Faktörler	1	2	3	4
1.İdari Personel Etkiliği	1,00			
2.Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı	,398**	1,00		
3.Öğretim Üyesinin Davranışları	,323**	,437**	1,00	
4.Öğrenci Davranışları	,475**	,567**	,214**	1,00

** . P<0.01

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda AFA'da ortaya konulan yapının doğrulandığı tespit edilmiştir. Bu sonuç aynı zamanda alanyazın dikkate alınarak oluşturulan boyutların istatistiksel olarak doğrulandığını da göstermektedir. Şekil 1'de modele ilişkin faktör yükleri gösterilmiştir.

Şekil 1: Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne ilişkin path analizi ve faktör yükleri

Tablo 4 incelendiğinde DFA analizi sonucunda elde edilen modelin test edilmesine yönelik hesaplanan ki-kare, ki kare/serbestlik derecesi ve uyum iyiliği indeksleri görülmektedir. İlgili tabloda

ayrıca Schermelleh-Engel vd., (2003: 26) tarafından kabul gören değerlendirme ölçütleri de bulunmaktadır.

Tablo 4
Dört Boyutlu Örtük Yapıya İlişkin DFA Sonuçları

Model	χ^2	χ^2/sd	NFI	GFI	AGFI	CFI	RMSEA
Dört Faktörlü Yapı	72,179	1,50	0,91	0,92	0,91	0,96	0,06
Ölçütler		≤ 3	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,90$	$\geq 0,95$	$\leq 0,08$

Not. NFI= Normed-fit index, GFI= Goodness-of-Fit Index, AGFI= Adjusted Goodness-of-Fit Index, CFI= Comparative Fit Index, RMSEA= Root Mean Square Error of Approximation

Güvenirlilik

YYKÖ'nün güvenilir bir ölçek olup olmadığını tespit etmek amacıyla Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ile test-tekrar güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. YYKÖ'nün iç tutarlılık güvenirlik katsayıları “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” için .76, “Öğretim Üyesinin Davranışları” için .71, “Öğrenci Davranışları” için .70 ve “İdari Personel Yeterliği” için .74 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test güvenirlik puanını belirlemek için ise YYKÖ 26 gün sonra aynı fakülte'deki farklı 199 üniversite öğrencisine tekrar uygulanmıştır. Elde edilen güvenirlik katsayıları “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” için .74, “Öğretim Üyesinin Davranışları” için .62, “Öğrenci Davranışları” için .62 ve “İdari Personel Yeterliği” için .66 olarak tespit edilmiştir. Toplam 12 maddeden oluşan YYKÖ'nün madde dağılımı 4 alt boyuta göre “Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı” için 5, “Öğretim Üyesinin Davranışları” için 2, “Öğrenci Davranışları” için 3 ve “İdari Personel Yeterliği” için ise 2'dir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar üniversitedeki yaşam kalitesinin yüksek olduğuna işarettir. YYKÖ'nün uygulanma süresi yaklaşık 5-10 dakika aralığındadır.

YYKÖ'nün düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarına yönelik yapılan analiz sonucunda korelasyon katsayılarının ,32 ile ,62 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Toplam puanlara göre belirlenmiş %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklılıklarla ilişkin *t* değerlerinin ise 0,06 ile 3,55 aralığında sıralandığı bulunmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5
YYKÖ Düzeltilmiş Madde-toplam Korelasyonları ve %27'lik Alt-üst Grup Farkına İlişkin t Değerleri

Faktör	Madde No	r _{jx}	t
Öğretim Üyesinin Teknik Donanımı	1	,39	0,93
	2	,56	0,65
	3	,62	1,02
	4	,56	0,77
	5	,53	3,55
Öğretim Üyelerinin Davranışları	6	,34	0,21
	7	,34	0,93
Öğrenci Davranışları	8	,32	0,06
	9	,47	0,06
	10	,38	0,35
İdari Personel Yeterliği	11	,38	1,77
	12	,38	2,27

TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı Yükseköğretim Yaşam Kalitesi Ölçeği'ni (YYKÖ) geliştirmek ve ölçeğe yönelik geçerlik ve güvenirlik analizlerini yapmaktır. AFA ve DFA ile YYKÖ'nün yapı geçerliği

incelenmiştir. Bunun yanı sıra iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlik çalışmaları yapılarak ölçeğin güvenilirliği belirlenmiştir. Yapılan AFA ile birlikte YYKÖ'nün 4 faktörlü olduğu bulunmuştur. Her faktör altında toplanan maddelerin faktör yüklerinin .30'un üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra DFA ile yapı geçerliği belirlenmeye çalışılmıştır. DFA sonucunda YYKÖ'ye ait uyum indeksi değerlerinin yeterli ki-kare değerinin ise anlamlı olduğu görülmüştür. Hu ve Bentler'a (1999: 47) göre DFA için uyum indeksi değerlerinin GFI, AGFI, CFI ve NFI için $>.90$, RMSEA için $<.08$ olması gerekmektedir. Bu değerlere göre araştırmadaki modelin iyi düzeyde uyum verdiği bulunmuştur.

YYKÖ'nün alt faktörlerine ait iç tutarlılık katsayılarının genel olarak kabul edilen ortalama değerlerin üzerinde olması ölçeğin iç tutarlılık güvenirlığının sağlandığını göstermektedir. Test-tekrar test yöntemi ile YYKÖ'nün puan değişmezliği incelenmiştir. Bunun sonucunda elde edilen puanların aynı şekilde ortalama olarak kabul edilen güvenilirlik değerlerinin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu yaklaşıma göre çalışmada geliştirilen YYKÖ'nün alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik düzeyinin yeterli olduğu söylenebilir.

YYKÖ'nün geçerlik ve güvenirlığının sağlandığı çalışmadan elde edilen bulgular ile teyit edilmiştir. AFA sonucunda YYKÖ'nün yapı geçerliği sınanmıştır. Bunun sonucunda ölçekte 4 faktör altında toplanan maddeler toplam varyansın % 66.09 açıklayabilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt alındığı düşünüldüğünde, YYKÖ'nün yapı geçerliğinin sağlandığı görülmektedir (Başbay ve Kağnıcı, 2011; Eminoğlu ve Nartgün, 2009: 235; Erkuş, 2012: 80; Yiyit, 2001: 75). DFA'dan elde edilen uyum indeksleri ise modelin iyi düzeyde uyum verdiğini kanıtlamıştır. Son olarak, yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda bulunan değerler YYKÖ'nün güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

YYKÖ'nün geliştirilmesi ile ilgili olarak geçerlik ve güvenirlilik çalışmalarından elde edilen bulgular bazında bazı önerilerde bulunulabilir. Öncelikle ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla, yaşam kalitesi ile ilişkili olabilecek farklı durumları (İş doyumu, yaşamın anlamı vb.) ölçen, geçerlik ve güvenirligi kanıtlanmış ölçeklerle bu araştırmada geliştirilen YYKÖ'nün arasındaki ilişkiler incelenebilir. Buna ek olarak, YYKÖ'nün geçerlik ve güvenirligi için üniversite öğrencileri dışındaki grupları da kapsayacak şekilde çalışmalar yürütülebilir. Son olarak, bu çalışma sonucunda geliştirilen ölçeğin kullanılacağı deneysel veya psikometrik araştırmaların yapılması ölçeğin ölçme gücünü daha da artıracaktır.

KAYNAKÇA

- Andrews, F. M., & Withey, S. B. (2012). *Social indicators of well-being: Americans' perceptions of life quality*. Springer Science & Business Media.
- Argon, T. ve Kösterelioğlu, M. A. (2009). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi ve fakülte kültürüne ilişkin algıları. *Electronic Journal of Social Sciences*, 8(30), 43-61.
- Başbay, A. ve Kağnıcı, D. Y. (2011). Çok kültürlü yeterlik algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 199-212.
- Bauer, R. A. (1966). *Social indicators*. Cambridge, MA, MIT Press.
- Burt, R. S., Wiley, J. A., Minor, M. J. ve Murray, J. R. (1978). Structure of well-being form, content, and stability over time. *Sociological Methods & Research*, 6(3), 365-407.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı* (4. Baskı). Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Campbell, A., Converse, P. E. ve Rodgers, W. L. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations, and satisfactions*. Russell Sage Foundation.
- Cılga, İ. (1994). *Gençlik ve yaşam niteliği*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Clifton, R. A., Mandzuk, D. ve Roberts, L. W. (1994). The alienation of undergraduate education students: A case study of a Canadian university. *Journal of Education for Teaching*, 20(2), 179-192.
- Çokluk, Ö, Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A. ve Sari, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi (Cukurova Üniversitesi örneği). *Journal of Turkish Education Sciences*, 4(16), 107-128.
- Durmaz, A. (2008). *Liselerde okul yaşam kalitesi (Kırklareli ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Eminoğlu, E. ve Nartgün, Z. (2009). Üniversite öğrencilerinin akademik sahtekârlık eğilimlerinin ölçülmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 215-240.
- Eriş, H.M. ve Anıl, D. (2013). *Üniversite yaşam kalitesi ölçeğini geliştirilmesi*. V. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Farquhar, M. (1995). Definitions of quality of life: A taxonomy. *Journal of Advanced Nursing*, 22(3), 502-508.
- Fraser, B. J. (1998). Classroom environment instruments: development, validity and applications. *Learning Environments Research*, 1(1), 7-34.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2007). *Child and adolescent development*. Child and adolescent development (Ed: Onur .B). Ankara: Imge Bookstore.
- Hooper, J. M. ve Veneziano, L. (1994). A university employee physical activity incentive program: Initial participation results. *Wellness Perspectives*, 10(3), 45-53.
- Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Kangal, A. (2009). *Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi ve Türk Üniversite Öğrencilerine Uyarlanması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Kim, H. R., Oh, K., Oh, K. O., Lee, S. O., Lee, S. J., Kim, J. A., ... ve Kang, J. H. (2008). Quality of life in low income Korean aged. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 38(5), 694-703.
- Larson, J. S. (1993). The measurement of social well-being. *Social Indicators Research*, 28(3), 285-296.
- Lehman, A. F. (1983). The well-being of chronic mental patients: Assessing their quality of life. *Archives of General Psychiatry*, 40(4), 369-373.
- Marks, G. (1998). Attitudes to school life: Their influences and their effects on achievement and leaving school. *LSAY Research Reports*, 62.

- Michalos, A. C. (2003). *Job satisfaction, marital satisfaction and the quality of life: A review and a preview*. In essays on the quality of life (pp. 123-144). Netherlands: Springer.
- Michalos, A. ve Orlando, J. (2006). A note on student quality of life. *Social Indicators Research*, 79(1), 51-59.
- Mo Ching Mok, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model. *Learning Environments Research*, 5(3), 275-300.
- Palys, T. S. ve Little, B. R. (1980). Social indicators and the quality of life. *Canadian Psychology*, 21(2), 67.
- Sarı, M., & Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-16.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8, 23-74.
- Schuessler, K. F. ve Fisher, G. A. (1985). Quality of life research and sociology. *Annual Review of Sociology*, 11(1), 129-149.
- Sirgy, M. J., Grzeskowiak, S. ve Rahtz, D. (2007). Quality of college life (QCL) of students: Developing and validating a measure of well-being. *Social Indicators Research*, 80(2), 343-360.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Osterlind, S. J. (2001). *Using multivariate statistics*. New York: Pearson.
- Tekkanat, Ç. (2008). *Öğretmenlik bölümünde okuyan öğrencilerde yaşam kalitesi ve fiziksel aktivite düzeyleri* (Unpublished Doctoral Dissertation), Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 485-490.
- Yiyit, F. (2001). *Okul psikolojik danışmanlarının yetkinlik beklentilerini ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması* (Unpublished Master's Thesis). Çukurova University, Turkey.
- Yu, G. ve Lee, D. (2008). A model of quality of college life (QCL) of students in Korea. *Social Indicators Research*, 87(2), 269-285.